

DOWN SENDROMLU
ÖĞRENCİLER DAHİL TÜM ÖZEL
GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN
TEMEL EĞİTİMDE FIRSAT
EŞİTLİĞİ RAPORU

20. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI BİLGİ NOTU
01-03 ARALIK 2021

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Yasalarımız ve taraf olduğumuz sözleşmelerle herkesin eğitim hakkına doğal olarak sahip olduğu, ilk öğretimin zorunlu ve parasız olduğuna dair hükümler, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesinde güvence altına alınmıştır. Ayrıca Çocuk Hakları Sözleşmesi, taraf devletleri, okula devamlılığı artırıp ve okul terki oranlarını düşürmeyi sağlayacak önlemler almakla yükümlü kılmaktadır. Yine bu sözleşmeye göre ortaöğretim ve yükseköğretimin herkes için erişilebilir olmasının sağlanmasından da devletler yükümlüdür.¹ Kısacası bu anlaşmalar genel olarak eğitimden yararlanma hakkında eşitlik ilkesine vurgu yapmakta, **kapsayıcı eğitim ortamlarının** geliştirilmesi için düzenlemeleri ön görmektedir. Bununla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2020/2021 Millî Eğitim İstatistikleri Çalışmasına göre örgün eğitimdeki toplam öğrenci sayısı 18.085.943² ve örgün eğitimde kayıtlı gözüken özel gereksinimli çocuk sayısı 425.816'dır³. Aynı çalışmada anasınıfı ve ilköğretimdeki öğrenci sayıları 158.923⁴ iken ortaöğretimde bu sayı 86.623⁵ olarak belirtilmiştir. Verilerden de görüldüğü üzere öğrencilerin büyük kısmı ortaöğretime geldiğinde sistemden ayrılmaktadır, ailelerden alınan bilgiler ışığında ortaöğretim öncesinde okula kayıtlı gözüken bir kısım öğrencinin de sadece okula kayıtlı görüldüğü ama devam edemediği bilinmektedir. ERG'nin 2016 yılında yayınladığı raporuna göre Türkiye'de 0-18 yaş arasında en az bir engeli olan yaklaşık 600 bin çocuk bulunmaktadır. Raporda bu çocukların yarısından fazlasının eğitim sisteminin dışında olduğu, özellikle erken tanılama ve müdahale için kritik önem taşıyan erken çocukluk döneminde, eğitime erişim oranının son derece düşük olduğu ve bu çağdaki çocukların yalnızca %3,4'ünün eğitime erişebildiği belirtilmiştir. Araştırma sonuçları arasında eğitime erişimdeki sorun alanlarından biri olarak yasal çerçevede öngörülenin aksine, çocukların uygulayıcılar tarafından okullara kabul edilmemesinin yer aldığı da yazılmıştır.⁶ Bu sorun hala devam etmekte, özel gereksinimli çocuklara okul öncesi dönemden itibaren hem özel hem resmi okullar tarafından ayrıştırılarak sistem dışına itilmektedir.

Özetle Down sendromlu öğrenciler dahil tüm özel gereksinimli öğrencilerin temel eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamama sebepleri ağırlıkla;

- Erişilebilirlik sıkıntıları,
- Ayrıştırılmış ortamlara yönlendirilmeleri,
- Uygun müfredat, araç, materyal, personel ve destek eğitim hizmetlerinin sağlanmamış olması,
- Eğitimdeki paydaşların nitelik eksiklikleri, olumsuz davranış ve tutumları,
- Yasaların BM Engelli Hakları Sözleşmesine uygun şekilde düzenlenmemesi ve sahada BM Engelli Hakları Sözleşmesine uygun düzenlenmelerin yapılmaması yani eğitim ortamlarının **kapsayıcı** şekilde planlanmamış olmasıdır.

¹ http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_Engeli-Olan-%C3%87ocuklar%C4%B1n-T%C3%BCrkiyede-E%C4%9Fitime-Eri%C5%9Fimi.pdf

² Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 1.18

³ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 1.15

⁴ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 1.15

⁵ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 1.15

⁶ http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_Engeli-Olan-%C3%87ocuklar%C4%B1n-T%C3%BCrkiyede-E%C4%9Fitime-Eri%C5%9Fimi.pdf

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Eğitim sisteminin sistem merkezli olmak yerine bireyin gereksinimlerine göre şekillenebilen yani birey merkezli, tıbbi model yerine sosyal ve insan hakları modellerini baz alan, transdisipliner yaklaşan ve bu yaklaşımın kapsayıcı uygulamalara taşınmasını şart koşan, çocuğun sadece engeline değil çocuk olmasına da odaklanan ve engeli ile ilgili destekleri verirken bu gerçeği göz önünde tutan, çocuğu bir birey olarak kabul eden ve ona söz hakkı veren, erken tanı, müdahale ve önleyici yaklaşımların faydasına inanan ve bunun tüm kurumlar içerisinde benimsenmesini sağlayan, özel gereksinimli çocuklar için yapılan düzenlemelerin ve eğitim ile ilgili yapılan her yatırımın devletin ücretsiz eğitim sağlama yükümlülüğü altında olduğunu kabul eden, bireye güvenen ama kurumları denetleyen, çocuğun üstün yararını gözetken ve BM Engelli Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları sözleşmeleri ile uyumlu yasal düzenlemeleri yaparak, **kapsayıcı eğitime** geçişi, okulların **kapsayıcı eğitime** geçiş tarihleri ile tüm sürecin ne zaman tamamlanacağını adım adım bir takvim doğrultusunda planlayan bir eğitim politikası oluşturulması özel gereksinimli olan veya olmayan her bir çocuğun temel eğitimde fırsat eşitliğine sahip olabilmesi için tek ve en verimli yoldur. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının bu vizyonu benimseyerek tüm ülkelere örnek olması ve eğitim sistemini **kapsayıcı eğitim** sistemine dönüştürerek BM Engelli Hakları sözleşmesinden ve diğer uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmesi bizlerin en büyük arzusudur.

Raporumuzun devamında burada belirttiğimiz sorunları **KAPSAYICI EĞİTİMİN** temel eğitim politikası haline gelmesi amacıyla detaylandırarak bu vizyona ulaşmak için gerekli çözüm öneri ve talepleri ile tarafınıza sunduk. Bu rapor sadece Down sendromlu öğrencilerin değil tüm özel gereksinimli öğrencilerin temel eğitimden eşit ve adil şekilde yararlanabilmesi için gerekli bazı düzenlemeleri içermektedir. Elbette özet olarak sunduğumuz bu önerilerin çok paydaşlı, transdisipliner yapıda oluşturulmuş komisyonlarca detaylandırılması gerekecektir. Derneğimiz özel gereksinimli öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak tüm çalışmalara katkıda bulunmaktan gurur duyacaktır. Down sendromu ve Derneğimiz ile ilgili detaylı bilgilendirmeler rapor sonuna bilgi notu olarak eklenmiştir.

Saygılarımızla,

Türkiye Down Sendromu Derneği

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Rapor ön yazımızda da belirttiğimiz üzere eğitim sisteminin her çocuğun erken çocukluk döneminden itibaren erişimine uygun hale getirilmesini teminen yeni bir Milli Eğitim Vizyonu geliştirilmesi ve yol haritası çıkarılması önemlidir. Bu yol haritası ile;

- Sistem merkezli olmak yerine bireyin gereksinimlerine göre şekillenebilen yani birey merkezli,
- Tıbbi model yerine sosyal ve insan hakları modellerini baz alan,
- Transdisipliner yaklaşan ve bu yaklaşımın kapsayıcı uygulamalara taşınmasını şart koşan,
- Çocuğun sadece engeline değil çocuk olmasına da odaklanan ve engeli ile ilgili destekleri verirken bu gerçeği göz önünde tutan,
- Çocuğu bir birey olarak kabul eden ve ona söz hakkı veren,
- Erken tanı, müdahale ve önleyici yaklaşımların faydasına inanan ve bunun tüm kurumlar içerisinde benimsenmesini sağlayan,
- Özel gereksinimli çocuklar için yapılan düzenlemelerin ve eğitim ile ilgili yapılan her yatırımın devletin ücretsiz eğitim sağlama yükümlülüğü altında olduğunu kabul eden,
- Bireye güvenen ama kurumları denetleyen,
- Çocuğun üstün yararını gözetan,
- BM Engelli Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları sözleşmeleri ile uyumlu yasal düzenlemeleri yaparak, **kapsayıcı eğitime** geçişi, okulların kapsayıcı eğitime geçiş tarihleri ile tüm sürecin ne zaman tamamlanacağını adım adım bir takvim doğrultusunda planlayan,
- Kapsayıcı eğitime geçiş planı ilerlerken oluşan geçiş süreci boyunca da kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarındaki aksaklıkların düzeltilmesi için çalışan bir sistem kurulması hedeflenmelidir.

Bu hedefler ışığında yaşanan sorunların çözümü için gereken yapısal değişiklik önerilerimizi Yasal Düzenlemelerle Yapılması Gereken ve Uygulamaların İyileştirilmesi İçin Yapılması Gereken olmak üzere 2 başlık altında topladık.

1- YASAL DÜZENLEMELERLE YAPILMASI GEREKEN YAPISAL DEĞİŞİKLİKLER

Anayasamız başta olmak üzere Milli Eğitim Kanunu, Özel Eğitimi düzenleyen kanun ve yönetmelikler, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve Çocuk Hakları Sözleşmesi ile eğitim hakkı koruma altına almış durumdadır. Ne var ki yasalardaki yetersizlikler ve uyumsuzluklar sebebi ile ciddi eğitim hak ihlalleri ortaya çıkmakta, kapsayıcı eğitime bir türlü geçilememekte ve ihlali gerçekleştiren kişi ve kurumlara bir yaptırım uygulanamamaktadır.

Down sendromlu çocuklar dahil tüm özel gereksinimli öğrenciler için en verimli eğitim ortamının özel gereksinimli olmayan akranları ile bir arada okuyabildiği ortamlar olduğu bilimsel çalışmalarla da ortaya konmuştur. Yani özel gereksinimli öğrencilerin kreş yaşıyla birlikte kapsayıcı eğitim ortamlarında akranları ile eğitim alması gerekmektedir. BM engelli Hakları sözleşmesi ayrımcı eğitim ortamlarına karşı olmasına rağmen ülkemizde özel eğitim sınıfları ve özel eğitim okulları bulunmakta ve her geçen gün ana sınıfından itibaren bu sınıf ve okulların sayısı arttırılarak tecrit ve ayrımcılık pekiştirilmektedir. Yasalarda açık bir şekilde bütünleştirme ve ayrıştırılmamış ortamlardan bahsedilirken uygulamada özel eğitim ana okulları sayısının arttırılma çalışmalarının yapılması veya ayrıştırılmış ortamlar olan engelli okulları veya özel eğitim sınıflarının kapatılıp yerine tüm öğrencilerin kaynaştırma sınıflarında yer almasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması yerine yeni özel eğitim sınıfları ve okullarının açılması düzenlemelerinin yapılması bunlara birer örnektir. Millî Eğitim

Merkez: İçerenköy Mah. Eski Evler Sok. Çetin Ceylan Sitesi B Blok No: 7 D: 3 34752 Ataşehir / İstanbul

Şube ve Temsilcilikler: Adıyaman, Ankara, Antalya, Eskişehir, İzmir, Kastamonu, Muğla, Tokat

Tel: 0850 303 21 03 - 0532 161 72 57 – 0216 456 31 34 Faks: 0216 606 31 34

ds@downturkiye.org / www.downturkiye.org

VERSİYON:01122021

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Bakanlığı'nın 2019/2020 ve 2020/2021 Milli Eğitim İstatistikleri Çalışmalarına ⁷ bakıldığında da rakamların bu tespitlerimizi desteklediğini görebilirsiniz. İstatistiklere göre ülkemizde 2019/2020 yılında 1427 olan Özel Eğitim Örgün Eğitim Okulu/Sınıfı/Kurumu, 2020/2021 yılında 1517'ye yükselmiştir. 50 özel eğitim anaokulu, 19 tane I. kademe özel eğitim uygulama okulu, 18 tane II. kademe özel eğitim uygulama okulu, 9 tane III. kademe özel eğitim uygulama okulu, 7 tane özel eğitim meslek okulu daha açılmıştır. Bu ortamlar ayrıştıracı ortamlardır. Yine aynı istatistiğe bakıldığında örgün eğitimde yer alan 425.816 özel gereksinimli öğrenciden kaynaştırma sınıfında okuyan öğrencilerin sayısı 319.881'dir. İstatistiklerden özel gereksinimli öğrencilerin 105.935'inin ayrıştıracı ortamlarda eğitimine devam ettiği, 425.816 özel gereksinimli öğrenciden özellikle zihinsel özel gereksinime sahip olanlar "kapsayıcı eğitim hedefine ve BM Engelli Hakları Sözleşmesine aykırı" olarak çoğunlukla ayrıştıracı ortamlara yönlendirilmektedir. Görüldüğü gibi mevcut yasal düzenlemeler uluslararası sözleşmelerdeki kapsayıcılık ve erişilebilirlikle ilgili yükümlülüklerimizi yerine getirmemizi sağlayamamakta ve ayrıştıracı ortamları teşvik etmektedir. Bu sebeple yasal düzenlemelerin kapsayıcılık ilkesi ışığında uluslararası sözleşmelere uyumunun gerçekleştirilmesi için düzenleme yapılması ihtiyacı vardır. Bunun gerçekleşmesi için önerimiz şunlardır:

a. Milli Eğitim Temel Kanunu, Özel Eğitim Kanunu ve Özel Eğitim Yönetmeliği Başta Olmak Üzere Eğitimi Kapsayan Tüm Kanun Ve Yönetmeliklerde Revizyonlar Yapılması:

BM Engelli Hakları sözleşmesi ile uyumlu bir Milli Eğitim Temel Kanunu, Özel Eğitim Kanunu ve Özel Eğitim Yönetmeliği başta olmak üzere eğitimi kapsayan tüm kanun ve yönetmelikler kapsayıcı eğitime geçiş planı çerçevesinde yenilenmeli ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukların ayrıştırılmadan, diğer akranları ile aynı ortamlarda eğitime katılmasının gereğini vurgulamak amacı ile de revizyon sırasında tüm maddelere aşağıdaki metin eklenmelidir:

"Kapsayıcı eğitime geçene kadar, erken çocukluk döneminden başlamak üzere tam zamanlı kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları esastır. Tam zamanlı kaynaştırma ortamından ayırma, istisnai durumlarda, kaynaştırma öğrencisine tüm destekler sunulduktan sonra ve geçici olarak; gerekçe, amaç, süre belirtilerek, kaynaştırmaya dönüş hedefi ve bir geçiş planı ile yapılır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama da bu kapsamda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciyi tam zamanlı kaynaştırmaya yerleştirmek ve bunun sürekliliğini sağlamak amacı ile alınması gereken genel ve özel tedbirleri belirlemek üzere yapılmalıdır. Öğrencinin tam zamanlı kaynaştırmada kalmasını teminen tüm genel ve öğrenciye özel tedbirlerin alınmasına rağmen özel gereksinimi olan öğrencinin farklı bir eğitim ortamına alınma ihtiyacının olduğunun görülmesi durumunda öğrencinin bu ortama geçiş gerekçeleri açıklanmalı, ne kadar süre ile ayrıştıracı ortamda kalacağı belirtilmeli ve kaynaştırmaya geçiş süreci planlanmalıdır."

b. Yasalara Hukuki Sorumluluk Getiren Maddeler Eklenmesi:

Hak ihlali durumunda bu ihlalin ortadan kaldırılması için izlenmesi gereken süreçlerin tamamlanması uzun sürmekte ve bu süreçte eğitim ya da sağlık hizmeti alamayan özel gereksinimli öğrencilerin mağduriyetleri artmaktadır. İhlali yapan kişi ve kurumlara bir hukuki sorumluluk yüklenmemektedir. Yani örnek olarak; bir okul bir çocuğu sınıfa kabul etmediğinde o çocuğun

⁷ Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 1.15- Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2019\2020 Tablo1.15

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

eğitiminin kesintiye uğramasından ve ailesiyle birlikte yaşadığı travmadan dolayı bu ihlali yapan kişi veya kurum sorumlu tutulmamaktadır. Halbuki uygulamayı yanlış yapan veya yapmayan kişi ve kurumların bu davranışlarından dolayı bir hukuki sorumluluğunun olması gerekmektedir.

c. Türk Ceza Kanunu 122. Maddesindeki Ayrımcılık Suçuna Yaklaşım Tekrar Düzenlenmesi:

Bu maddede ayrımcılığa verilecek cezanın nefret nedeni ile yapılan suçlar için düzenlenmiş olması engelliliğe dayalı olarak yapılan ayrımcı uygulamaların ispatını imkânsız hale getirmektedir. Kanuna “Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle” ibaresinin eklenmesi yasaların ayrımcılık karşıtı düzenlemelerine karşı uygulama yapanları koruyan ve mağduriyetleri arttıran bir düzenlemedir. Nefret bir duygudur ve bir ayrımcı uygulamanın bu duygu ile hareket edilerek yapıldığını ispatlamak çok zordur. Halbuki ayrımcılık hangi sebep ile yapılırsa yapılsın Anayasamız ve BM Engelli Hakları Sözleşmesi ile yasaklanmıştır. Cezaların bu bakış açısı ile düzenlenmesi gerekmektedir.

d. Destek Eğitim Hizmetlerinin Bireysel İhtiyaç ve Farklılıklar Göz Önüne Alınarak Planlanması ve Uygulanmasını Sağlayacak Yasal Düzenlemelerin Yapılması:

Tanı ve yaş odaklı olan ama bireyin gerçek ihtiyaçlarını göz ardı eden ve ihtiyaçtan bağımsız herkese aynı miktarda bütçe ayrılan eğitim planı anlayışından uzaklaşılması gerekmektedir.

e. Yasalara Uygulamalar İlgili Süreler Eklenmesi:

Kapsayıcı eğitime geçiş sürecinde uygulanan kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının güçlendirilmesi, çocukların eğitimlerden akademik ve sosyal anlamda tam olarak yararlanabilmesi için özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaç duyduğu destek eğitim odası açılması, materyal temini, uygun ortam düzenlemeleri gibi makul uyarlamaların veli talebi ve okul inisiyatifine bırakılmadan, eğitim ve öğretim yılı başında yapılmasını teminen gerekli sürelerin yasalara eklenmesi gerekmektedir.

f. Okullarda Özel Gereksinimli Öğrencileri Destekleyecek Birimlerin Açılabilmesi ve Gerekli Personellerin Belirlenip İstihdam Edilmesi İçin Yasal Düzenlemeler Yapılması:

Kapsayıcı eğitime geçene kadar şu anda uygulanmakta olan kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının iyileştirilmesi ve çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek akademik ve sosyal olarak okullardan tam olarak faydalanılabilmesi için okullar içerisinde acilen “Özel Eğitim Servisleri” kurulması ve kapsayıcı eğitim sisteminde de bunun sürdürülmesi, burada görev alacak meslek elemanlarının ve sorumluluklarının belirlenmesi, okullarda özbakım konusunda engelli öğrencilere yardımcı olacak uygun eğitimden geçmiş hem kadın, hem erkek destek personelinin görevlendirilmesi, sınıf içi uygulamalarda destek ihtiyacı olan öğrenciler için sınıflara MEB tarafından birer kolaylaştırıcı kişi (gölge öğretmen) atanmasını sağlayacak gerekli yasal düzenlemelerin yapılmalıdır.

g. Özel Okullara (Kolejler) Özel Gereksinimli Öğrenci Kabulü ile İlgili Yasalarda Düzenleme Yapılması:

Özel okullar (kolejler) özel gereksinimli öğrencileri kabul etmemekte, buna rağmen bu konuda öğrenciler yasalar tarafından korunmamaktadır. Özel okullar da MEB’na bağlı okullardır ve resmi okullar gibi özel gereksinimli öğrencileri okula kabul etmeleri gerekmektedir. Bakanlık, eğitimde fırsat

Merkez: İçerenköy Mah. Eski Evler Sok. Çetin Ceylan Sitesi B Blok No: 7 D: 3 34752 Ataşehir / İstanbul

Şube ve Temsilcilikler: Adıyaman, Ankara, Antalya, Eskişehir, İzmir, Kastamonu, Muğla, Tokat

Tel: 0850 303 21 03 - 0532 161 72 57 – 0216 456 31 34 Faks: 0216 606 31 34

ds@downturkiye.org / www.downturkiye.org

VERSİYON:01122021

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

eşitliğini sağlamak için engelliliğe dayalı ayrımcılığı her eğitim ortamında önleyici tedbirler almak zorundadır. Bu sebeple kolejlere de özel gereksinimli öğrenci kabulünü zorunlu tutan net ve açık yasal düzenlemeler getirilmeli ve bu düzenlemelerde yasaya uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımlar açıkça belirtilmelidir.

2- UYGULAMALARIN İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN YAPILMASI GEREKEN YAPISAL DEĞİŞİKLİKLER

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması uygun ve destekleyici yasaların oluşturulmasının yanı sıra bu yasaların uygulayıcılar tarafından doğru bir şekilde hayata geçirilmesi ile mümkündür. Sahada ailelerle ve uzmanlarla yaptığımız görüşmelerde Bakanlık ve İl, İlçe Müdürlükleri, RAM'lar ile Okul yönetimleri arasında birtakım uygulamalarda farklı yorumlar olduğu, bazı uygulamaların iller arası dahi farklılık gösterdiği sık sık dile getirilmektedir. Bunun yanı sıra özel gereksinimli öğrencilerin okullarda akranları ile aynı nitelikte eğitimden faydalanabilmeleri için gerekli destek mekanizmalarının yetersizliği, mevcut destek mekanizmalarının zamanında ve tam olarak devreye alınmadığı da sıkça karşımıza çıkan sorunlardandır. Bu sebeple uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi ve daha da önemlisi yeni birim ve dinamiklerin oluşturulması gerekliliği göze çarpmaktadır. Bizlerin bu konudaki önerileri aşağıda belirtilmektedir:

a. Özel Eğitim Servislerinin Kurulması:

Uygulamalarının iyileştirilmesi ve çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek akademik ve psiko-sosyal olarak okullardan tam olarak faydalanılabilmesi için okullar içerisinde kurulmasını tavsiye ettiğimiz "Özel Eğitim Servisleri" içerisinde farklı uzmanlık alanlarından meslek elemanlarının⁸ yer alması önemlidir. Özel Eğitim Servislerinin ana hedefi RAM'daki uzmanlarla okul içerisinde sürekli veya geçici olarak destek ihtiyacı olan öğrenciler için gerekli makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamak, destek eğitim odalarının kurulmasını ve ilgili personelin görevlendirilmesini planlamak, akademik ve psiko-sosyal gelişimleri için gerekli bireyselleştirilmiş planları yapmak, bu planları takip ve gerektiğinde revize etmek, gerekli materyal ve araçları belirlemek ve temin etmek, geçiş planları hazırlamak, okul, aile, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi ve rehberlik araştırma merkezi arasında koordinasyonu sağlamak olmalıdır. Bu planlarda okul içi eğitim hizmetlerinin okul dışında alınan özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri ile birbirini beslemesi ve desteklemesini gözetilmelidir. Bu hedef doğrultusunda Bakanlığın bir planlama yaparak gerekli meslek elemanlarını istihdam etmesi ve bu meslek elemanlarının öğrencilerin ihtiyacını giderecek şekilde uygun eğitimleri almasını garanti altına alacak şekilde YÖK ile iş birliği yapması gereklidir.

b. Kolaylaştırıcı Kişi Uygulamasının Yeniden Düzenlenmesi:

Millî Eğitim Bakanlığının 2023 vizyon belgesinde de geçen kapsayıcı eğitimden ve şu anki uygulama olan Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarından Down sendromlu öğrenciler dahil ihtiyacı olan tüm özel gereksinimli öğrencilerin faydalanabilmesi için kolaylaştırıcı kişi (gölge öğretmen) sağlanması gerekmektedir. Okul öncesi dönem ile başlayan ve örgün eğitimle devam eden hayat boyu

⁸ Özel Eğitim Servislerinin çalışma şekli ve görev alacak meslek elemanların nitelikleri hakkında akademisyen, millî eğitim ve sivil toplumdan temsilciler, aile ve özel gereksinimli öğrencilerin katıldığı bir çalıştay düzenlenmelidir.

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

öğrenim sürecinde Down sendromlu çocuklar dahil tüm özel gereksinimli çocukların eğitimde fırsat eşitliğini yakalayabilmeleri için; her çocuk gibi **kapsayıcı eğitim ortamlarında** olmak şartı ile okul öncesi eğitime 3 yaşından itibaren başlamaları ve yaşları ilerledikçe akranları gibi eğitim basamaklarında ilerlemelerinin desteklenmesi oldukça önemlidir. Bu sebeple özel gereksinimli öğrencilerin okul öncesi ve okul çağında eğitimlerine özel gereksinimli olmayan akranları ile aynı sınıfta, aynı okulda, aynı derslerde bireyselleştirilmiş eğitim planı ile devam etmeleri; sınıflarda öğrenimlerini destekleyecek uygun araçlar, materyaller, kolaylaştırıcı kişi (gölge öğretmen) ve gerektiğinde öz bakım ihtiyaçları için okullarda görev alacak eğitilmiş destek personeline erişebilmeleri, destek eğitim hizmetlerini okul içerisinde alabilmeleri, okul yönetimleri ve öğretmenler tarafından kabul görmeleri için gerekli yapısal düzenlemeler planlanmalıdır.

Okullarda özel gereksinimli öğrencilerin bireysel eğitim programlarını takip edecek, eğitim desteklerini belirleyecek, öğretmenlere yol gösterecek "Özel Eğitim Servislerinin" yanı sıra sınıf içinde öğrenciye ve öğretmene destek olacak MEB tarafından görevlendirilmiş kolaylaştırıcı kişilerin yani gölge öğretmenlerin olması gerekmektedir. (Ocak 2020'de yayınlanan "Bakanlık Oluru"⁹ ile sadece kaynaştırmada okuyan otizmlı çocuklar için ailelere kendi kolaylaştırıcı kişilerini sınıfa sokma hakkı tanınmıştır. Bu düzenleme diğer engel gruplarını ve kolaylaştırıcı kişinin ücretini karşılayamayacak ailelerin çocuklarını dışarıda bırakan ayrımcı bir uygulamadır. Ayrıca kolaylaştırıcı kişilerin bakanlık personeli olmaması uygulama açısından ciddi riskler taşımaktadır.)

c. Detaylı Veri Toplama ve Paylaşımı Sağlayacak Bir Sistem Kurulması:

Mevcut sistemde özel gereksinimli öğrencilerle ilgili KVKK kapsamında veriler bulunmamaktadır. Eğitim ile ilgili planlamaların sivil toplum dahil tüm paydaşlar tarafından yapılması ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitim ortamlarında izlenebilmesi için Down sendromlu öğrenciler dahil tüm özel gereksinimli öğrencilerin verilerinin engel grupları bazında eğitim kademesi ve okul türlerine göre detaylandırılarak tutulması ve KVKK'ya uygun olarak kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir.

d. Ayrıştırma Ortamlarının Kademeli Olarak Kapatılması ve Yeni Ayrıştırıcı Ortamların Yaratılmaması:

BM Engelli Hakları sözleşmesi engelli kişiler için ayrıştırıcı ortamları yasaklamaktadır. Özel Eğitim Anaokulları, Özel Eğitim Okulları ve Özel Eğitim Sınıfları sözleşmeden belirtilen ayrıştırıcı ortamlardır. Kapsayıcı Eğitimin okul öncesi dönemde başlaması ve tüm okul hayatı boyunca her kademede devamının sağlanması devletlerin yükümlülüğü arasındadır. Halbuki Millî Eğitim Bakanlığının verilerinden her sene Özel Eğitim Anaokulları başta olmak üzere ayrıştırıcı ortamların arttığını izlemekteyiz. 2020/2021 Milli Eğitim İstatistikleri Çalışmalarına göre 50 tane yeni özel eğitim anaokulu açılmıştır ve Millî Eğitim Bakanlığının söylemleri yeni özel eğitim anaokulları açılmaya devam edileceği yönündedir. Kapsayıcı eğitim erken çocukluk döneminden itibaren başladığında ileri kademelerde yaşanan pek çok sorun önlenilmekte, kaynaklar daha verimli kullanılabilmektedir. Çocukları önce ayrıştırıp sonradan kaynaştırmaya çalışmak hem yanlış hem de BM Engelli Hakları Sözleşmesine aykırı bir politikadır. Bu sebeple Bakanlığın öncelikle okul öncesi, ilk öğretim ve

⁹ Bakanlığın 10096465-20-E.314903 No.lu 6.01.2020 tarihli "Kolaylaştırıcı kişi" konulu olur yazısı.

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

ortaöğretimde özel eğitim okulları açmayı bırakıp, var olanları da kapsayıcı okul olarak yeniden yapılandırması gerekmektedir.

e. RAM Hizmetlerinin İyileştirilmesi:

2021 yılında 24 araştırmanın taranması ile ortaya çıkan makale, bulguları açısından incelendiğinde RAM'larda materyal eksikliği, değerlendirme odalarının kullanışlı olmaması, binaların yetersizlik türlerine göre dizayn edilmeyişi, ısı, ışık, yalıtımın uygun olmayışı gibi birçok fiziksel sorun görülmektedir. Ek olarak tüm yetersizlik türlerinin değerlendirmelerinde kullanılan formların ihtiyacı karşılamadığı ve güncellenmesi gerektiği, bütçe eksikliği, personel yetersizliği, yanlış ya da eksik evrakla başvuru yapıldığı, özel eğitim sürecinde yer alan diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinin gerçekleştirilemediği, aile katılımının tam olarak sağlanamadığı da aktarılmaktadır. Ayrıca BEP ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin RAM çalışanlarının yeterli bilgiye sahip olduğu ancak okullara bu konuda yeterince destek olunamadığı bulgularına ulaşılmıştır.¹⁰ Ailelerden Ram hizmetleri ile bizlere gelen bilgilerle uyuşan bu sorunların çözümü için çalışmalar başlatılması gerekmektedir.

Diğer taraftan bazı Rehberlik Araştırma Merkezleri ÇÖZGER' deki tanıya ve özel gereksinim düzeyine bağlı kalarak okul yönlendirmesi yapmaktadır. Çocuğun gerçek performansı gözlemlenmeden yapılan bu yönlendirmeler çocuğun üstün yararı ilkesi ile aykırı düşmektedir. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin eğitsel değerlendirme ve okul yönlendirmesi yaparken uyması gereken standartlar BM Engelli Hakları Sözleşmesi ile uyumlu olarak belirlenmelidir. Bunun yansıra Çözger'in tanı ve tıbbi durumların belirlenmesi ile sınırlandırılması, çocuğun alması gereken eğitimleri Çözger kurulundaki hekimlerin değil, RAM'lardaki eğitim uzmanlarının belirlemesi konusunda yönetmelik değişikliklerinin yapılması, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin saat ve içeriklerinin çocuğa özel olarak RAM'lar tarafından belirlenmesini, bu kapsamda devlet tarafından yapılan ödemelerin yine çocuğun üstün yararı ilkesi gözetilerek çocuğa göre planlanmasına yönelik sistem değişikliği çalışmalarının başlatılması gereklidir. Burada çocuğa özel bir özel eğitim ve rehabilitasyon planının yapılmasını ayrıca vurgulamak istiyoruz. Devlet, her özel gereksinimli çocuğa tanısı ve gereksinim ihtiyacı ne kadar yoğun olursa olsun Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri aracılığı ile aylık 8 saat bireysel 4 saat grup eğitimi olmak üzere en fazla 12 saat ücretsiz eğitim hakkı sağlamaktadır. Çoklu engel durumlarında ve birden fazla alanda desteğe ihtiyacı olan özel gereksinimli bireyler için bu eğitim saatleri yetersiz kalmaktadır. Eğitim saati ve içeriği bireyin destek ihtiyacının yoğunluğuna göre belirlenmeli, her çocuk için standart 12 saat olarak sınırlandırılmamalıdır.

Down sendromlu çocukların da içinde olduğu bazı özel gereksinimli çocukların dil gelişimi ve konuşmasına yönelik olarak dil ve konuşma terapisinden yararlanmaları önemlidir. Örneğin, dil ve konuşma bozuklukları, artikülasyon sorunları veya hiç konuşamama Down sendromunun en göze çarpan etkilerinden biridir. Türkiye genelinde dil ve konuşma bozuklukları uzmanı çok az sayıda bulunmaktadır. Bu hizmeti kişiler özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden (ÖERM) alabilmektedir, ama çoğu rehabilitasyon merkezinde bu uzmanlar yer almamaktadır. Aile Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın (2013) raporuna göre 2008-09 yılında Türkiye'de ÖERM sayısı 1732'dir. Bünyesinde MEB'in hazırladığı dil ve konuşma terapisine ihtiyaç duyan çocuklar için "Destek Eğitim Modülü

¹⁰Yılmaz ve Uçar 2021- Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi 2021, 11(2), 513-533, doi: 10.23863/kalem.2021.196

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Programı" (13) uygulayabilen yalnızca 115 kurum olup, bundan sadece 1575 çocuk hizmet alabilmiştir. ÖERM sayısı 2020 Nisan ayında MEB tarafından 2673 adet, 2021 Eylül ayında ise ÖERM sayısı 2864 olarak açıklanmıştır¹¹. Merkezler 1,5 kat artmıştır. Ama ailelerden alınan geri dönüşlere göre ÖERM'lerdeki dil terapistlerinin sayısı hala çok eksiktir. Pek çok ilde çocuklar bu hizmete erişememektedir. Devlet tarafından bu terapiler için yapılan ödemelerin yetersizliği, terapistlerin çok yüksek maaş beklentisi ve yeterli sayıda uzman yetiştirilememesi sorunun ana kaynaklarıdır. Bu noktada Bakanlık tarafları bir araya getirerek çocuğun üstün yararını sağlayacak çözümler üretmelidir.

RAM'ın koordinatörlüğünde transdisipliner bir şekilde içinde ailenin ve özel gereksinimli bireyin de yer aldığı bir ekip ile özel gereksinimli bireyler için doğumdan itibaren yaşam sonuna kadar ailelere ve kişinin kendisine yol gösterici olacak kişiye özgü yani bireyselleştirilmiş bir Bağımsız Yaşam Planı (BYP) oluşturulmalıdır. BYP (Bağımsız Yaşam Planı) modelini kısaca şu şekilde tanımlayabiliriz, doğumla beraber başlatılan, belli aralıklarla gözden geçirilerek bireyin güncel gereksinimlerinin karşılanmasının garanti altına alındığı, kişiye özgü oluşturulmuş bir sistemdir. BYP özel gereksinimli bireyin hayatını en etkin şekilde yaşaması için hizmetlerle hedeflerin koordinasyonunu sağlayan bir hayat planıdır. Önce erken müdahale, sonra eğitim hayatı, iş hayatı, bağımsız yaşam, sosyal çevre oluşturmak vb. hedeflere ulaşmak için gerekli desteklerin yeterli ve zamanında sunulmasını sağlar. Organik ve esnek bir yapısı vardır. Bireyle beraber büyür, gelişir. Bir ekip işidir. Farklı aşamalarda farklı uzmanların katılması ve işi bittiğinde ayrılmasıyla sürekli devinim halindedir. Böyle bir yapıda bazı unsurların sabit kalması önemlidir. Bu genellikle aile olacaktır ancak bu görevin sadece aileye bırakılmaması ve bir sosyal hizmet uzmanı (SHU) tarafından takip edilmesi önerilir. Sistem şu şekilde çalışır: Çocuğun özel gereksiminin tanınmasıyla beraber hem kamu hem de yerel yönetimlere (Aile Hekimine, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, İlçe Milli Eğitim Özel Eğitim Kuruluna, RAM'a, Belediyelere) bilgilendirme gider. Sağlık için bağlı bulunduğu aile hekimi, eğitim için RAM, sosyal destekler için AÇSH il müdürlüğü birer görevli atar. Aileye her birim kendi alanında hem hizmetler hem özel gereksinime özgü bilgilendirmeler yapar. Süreç içerisinde aileyle birlikte çocuğun eğitim, sağlık, sosyal hayata katılım, istihdam, yaşlılık süreçlerini kapsayan yaşam planını oluşturur, bu planın revizyonunda bir süre sonra bireyin kendisine de söz hakkı verir ve uygulamayı takip eder. Aile ve özel gereksinimli birey bu ekibin ayrılmaz bir parçasıdır ve sürece aktif katılımı beklenir. Bu sürece STK'ların da katılması kurumlar tarafından sağlanır.

f. Pandemi vb. Olağanüstü Durumlar İçin Acil Eylem Planları Oluşturulması:

Pandemiyle birlikte yüz yüze eğitime ara verilmesi sebebi ile özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinde erişilebilirlik sorunları sebebi ile çok ciddi kayıplar yaşanmıştır. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 11.maddesinde "Acil insani durumlar ve risk durumlarında" engellilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması için "insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku dahil uluslararası hukuk çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli tüm tedbirler" devletler tarafından alınır, denmektedir. Pandemi bize acil eylem planlarının ne kadar önemli olduğunu ve bu planlarda en kırılgan grupları her alanda önceliklendirme gerekliliğini bir kez daha göstermiştir. Pandemi önlemleri alınırken özellikle eğitim alanında özel gereksinimli öğrenciler sıranın en sonunda kalmış ve yüz yüze eğitimde yaşanan eğitime erişilebilirlik sorunları online ortamlara da aynen sirayet etmiştir.

¹¹ Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020\2021 Tablo 2.17

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

Engelli Çocuk Hakları Ağı (EÇHA) ve Eğitimde Eşit Haklar Platformunun katılımı ile Pandemi başında hazırlanan, özel gereksinimli çocuğu olan 565 ailenin katıldığı anket sonuçlarına göre; aileler ve çocukları rehabilitasyon merkezlerinin kapanması sebebi ile hem kendilerinin hem de çocuklarının psikolojik anlamda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Psikolojik zorlanmaların temelinde ise; evde kapalı olan çocukların sosyal ortamdan uzak kalması ve buna bağlı olarak gelişen agresyon, anksiyete, saldırgan davranışlar, hırçınlık, ağlama, öfke nöbetleri, kendisine ve çevresine zarar verici davranışlarda bulunmanın başlaması/artmasından şikayetçi olmuşlardır. Yıllarca alınan eğitimlerde elde edilen kazanımların kaybedildiği düşüncesi, çocukların kazanımlarının gerilemeye başlaması, ailelerin çocukları ile ne şekilde ve hangi yöntemlerle ilgileneceğini bilmemeleri, ailelerin süreci nasıl yöneteceklerini bilmemeleri, gerekli materyallere sahip olmamaları, ailelerin öğretmen disiplinini verememeleri, çocukların aileyi öğretmen rolünde kabul etmek istememesi, ailelerin egzersiz adımlarını ve yöntemlerini bilmemesi ve bilseler de etkili şekilde uygulayamamaları, çalışan ailelerin çocuklarına bakacak kişilerinin olmaması ve işte devamsızlıklar yaşamaları kaynaklı olduğu görülmüştür.

Çocukların örgün eğitime erişebilme durumları ve erişebildikleri kaynaklar konusunda verilen cevaplara bakıldığında; 565 aileden 332 kişisi yani %61'i bu soruya hayır cevabı vermiştir. Yani çocukların yarısından fazlası 'Pandemi' sürecinde hiçbir kaynağa ulaşamamış ve eğitimlerine ara vermiştir. Ailelerin bu sorulara ağırlıklı olarak örgün eğitime erişilemediği cevabını verdiği, EBA TV'nin yetersiz olduğu, bunun nedeni olarak çocukların gereksinimlerine uygun eğitim programları olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenin gerçek varlığı olmadan öğretimin gerçekleşmediği, çocuklarda etkili olunamadığı cevapları da gözlemlenmiştir.¹²

EÇHA'nın raporu Pandemi sürecinde özel gereksinimli çocukların ve ailelerin yaşadıklarını tespit açısından dikkate alınması ve incelenmesi gereken bir rapordur. Raporda belirtilen sorunların benzer durumlarda tekrar yaşanmaması için Milli Eğitim Bakanlığı'nın aşağıdaki hususları da içeren bir acil eylem planı ve bunun uygulanmasına yönelik araçları hazırlaması gerekmektedir.

- Özel gereksinimli çocukların gerek okul içerisinde destek eğitim odalarında gerek okul dışında rehabilitasyon merkezlerinde aldığı destek eğitim hizmetlerinin, çocuğa özel olarak hazırlanmış bireyselleştirilmiş eğitim planlarına uygun olarak online canlı birebir ders şeklinde verilebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması,
- Evde eğitim hizmetlerinin durdurulması ihtimaline karşı alternatif bir eğitim uygulamasının hazırlanması,
- Ebeveynlere ve bakım veren kişilere bu süreci yönetebilmeleri için Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri aracılığı ile uzaktan eğitimlerin ve psiko-sosyal desteklerin verilmesinin sağlanması,
- EBA ders içeriklerinin zihinsel özel gereksinimli çocuklar dahil olmak üzere tüm özel gereksinimli çocukların hızı, yeterlilikleri ve gereksinimlerine göre planlanması,
- EBA'nın görme, işitme ve zihinsel özel gereksinimli öğrenciler için erişilebilir olması,
- Kaynaştırma uygulaması ile okuyan öğrencilerin bir kısmının uzaktan eğitim şeklinde yapılan dersleri takiplerinin zor olacağı göz önünde bulundurularak online ders akışlarının her öğrenciyi kapsayacak şekilde yapılandırılması.

¹² https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1dbw8C98MLZ-ZxVTge_t9x2ypJVrv82U

TÜRKİYE DOWN SENDROMU DERNEĞİ

Down Sendromlu Öğrenciler Dahil Tüm Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu

Aralık 2021

BİLGİ NOTLARI:

Down Sendromu:

Down sendromu, genetik bir farklılık, bir kromozom anomalisidir. En basit anlatımı ile sıradan bir insan vücudunda bulunan kromozom sayısı 46 iken Down sendromlu bireylerde bu sayı üç adet 21. kromozom olması nedeniyle 47 olmaktadır. Down Sendromu tedavi edilmesi gereken bir hastalık değil, genetik bir farklılıktır. Hücre bölünmesi sırasında yanlış bölünme sonucu 21. kromozom çiftinde fazladan bir kromozom yer alması ile meydana gelir. Down sendromlu kişiler sendrom sebebi ile bazı fizikler benzerlikler göstermekle birlikte bireysel olarak birbirlerinden farklı öğrenme becerilerine sahiptirler.

Down sendromu öğrencilerde zihinsel özel gereksinime sebep olur. Bu da Down sendromlu öğrencilerin daha yavaş öğrendikleri, karışık sonuca varma ve yargı konularında, soyut kavramları öğrenmede, konuşmada zorlandıkları anlamına gelir. Bu zorlanma öğrenmeye engel değildir ve bu güçlükler her Down sendromlu kişide aynı şekilde ve etkide olmaz. Down sendromlu kişiler öğrenir ve öğrendiğini kaybetmez. Burada önemli olan nokta; Down sendromlu çocukların gelişimlerinin en verimli şekilde sağlanması için aile, okul ve diğer hizmet sağlayıcılar tarafından desteklenmesi ve özel gereksinimli olmayan akranları ile bir arada yani **kapsayıcı eğitim ortamlarında** eğitim yaşantılarına devam etmelerinin sağlanması gerekliliğidir.

Türkiye Down Sendromu Derneği

Türkiye Down Sendromu Derneği, Türkiye'nin farklı illerinde şubeleşerek Down sendromlu çocuğu olan ailelerin birleşmesini desteklemiştir. Destekli istihdam, bağımsız yaşam ve eğitim başta olmak üzere; sağlık, toplumsal farkındalık, uluslararası ağ kurulması gibi pek çok farklı konuda çalışmalar yapmaktadır. European Down Syndrome Association Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Down Syndrome International Türkiye Temsilcisi olarak Avrupa'da 35, dünyada 136 ülkenin Down sendromu derneklerine erişimi olan bir sivil toplum kuruluşudur. Türkiye'de 40 binden fazla kişiye erişim sağlamakta ayda 300 aileye danışmanlık hizmeti vermektedir. Engelli Çocuk Hakları Ağı Kurucu Sekreteryası Üyesi, Eğitimde Eşit Haklar Platformu Kurucu Üyesi ve Nadir Hastalıklar Ağı Danışma Kurulu Üyesi olarak Türkiye'de engellilik alanında çalışan yüze yakın sivil toplum kuruluşuyla birlikte engelli çocuk hakları alanında da çalışmalar yürütmektedir. Derneğin tüm çalışmalarına www.downturkiye.org sitesinden ulaşabilirsiniz.